

اولین کنفرانس ملی

مدیریت پروژه های ساخت

سازمان نظام مهندسی ساختمان
استان مازان

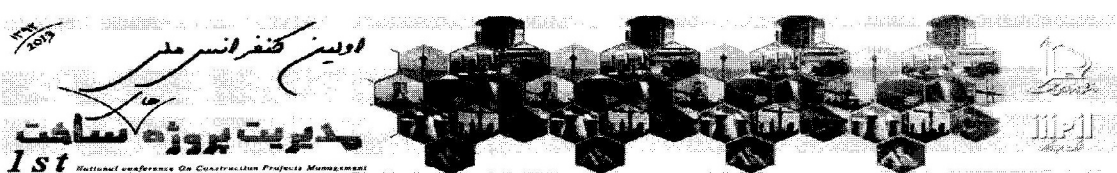

دانشگاه فردوسی مشهد

۸ و ۹ آبان ۹۲

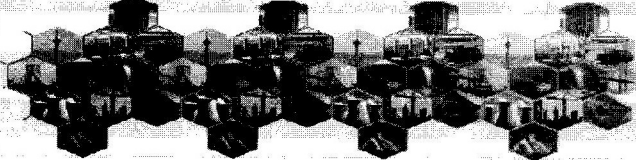
1st National Conference on Construction Projects Management

Mashhad-Iran

شناسنامه کنفرانس

دکتر منصور قلعه نوی	دبیر کنفرانس
دکتر احمد شوشتری	دبیر علمی
دکتر محمود فغفور مغربی	دبیر اجرایی
دکتر احسان سیدی حسینی نیا	دبیر کمیته صنعت
محمدرضا بهروزی فر	مسئول دبیرخانه
ابزارها و فنون مدیریت پروژه	محورهای کنفرانس
مباحث استراتژیک پروژه	
سیستم های اطلاعات مدیریت پروژه	
توسعه سازمان های پروژه محور	
فناوری های نوین ساخت	
روش های اجرایی ساخت	
اصول و مقررات پیمان	
مهندسی ارزش	
دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد	مکان برگزاری
۸ و ۹ آبان ماه ۱۳۹۲	زمان برگزاری
مشهد، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده مهندسی، جنب گروه عمران	نشانی دبیرخانه

اعضای کمیته راهبردی :

دکتر منصور قلعه نوی ، دکتر محمود فغفور مغربی ، دکتر احمد شوشتری ، دکتر هاشم شریعتمدار ،
مهندس مجید بردبار ، محمدرضا بهروزی فر

اعضای کمیته علمی :

دکتر احمد شوشتری (دبیر علمی) ، دکتر منصور قلعه نوی ، دکتر محمود فغفور مغربی ، دکتر هاشم
شریعتمدار ، دکتر روزبه شاد ، دکتر محمد شکوهیان ، دکتر محمدرضا توکلی زاده ، دکتر جعفر بلوری
بزاز ، دکتر سیدعلی صحاف ، مهندس سیدعلی ضیائی

اعضای کمیته صنعت :

دکتر سیداحسان سیدی حسینی نیا (دبیر کمیته صنعت) ، مهندس توکلی (آب و فاضلاب مشهد) ، مهندس
عبداللهی (آب و فاضلاب روستایی خراسان رضوی) ، مهندس معماریانی (برق منطقه ای خراسان
رضوی) ، مهندس سیفی (شرکت آب منطقه ای خراسان رضوی) ، مهندس رهنمافر (آب و فاضلاب
خراسان رضوی) ، مهندس استیری (شرکت مسکن و عمران قدس رضوی) ، مهندس منصوریان (خط ۲
قطار شهری مشهد) ، مهندس اخوان (سازمان نظام مهندسی ساختمان خراسان رضوی) ، مهندس
مدیرخانی (راه و شهرسازی خراسان رضوی) ، مهندس عزیزی فر (شرکت توسعه مسکن خاوران) ،
مهندس طاهر زاده (شرکت مهندسين مشاور طوس آب) ، مهندس زارعی (شرکت مدیریت پروژه های
نفی ایران) ، مهندس شعاع الحسینی (شرکت بتن و ماشین قدس رضوی) ، دکتر پیش بین (شرکت گاز
خراسان رضوی) ، مهندس قربان پور (شهرداری مشهد) ، مهندس معلم شهری (شرکت جهد بتن طوس) ،
مهندس حسن زاده (شرکت سرمایه گذاری مسکن جهاد تعاون خراسان) ، مهندس تقی نژاد (شرکت گاز
خراسان شمالی) ، مهندس مجید بردبار (مرکز تحقیق و توسعه مدیریت امیدزاگرس) ، مهندس مهرداد
رئیس زاده (شرکت مدیریت پروژه فردوسی) ، مهندس علی کیوانلو (شرکت مدیریت پروژه فردوسی)

(کد مقاله: ۱۴۲)

بایسته های اخلاق مهندسی: راهکارها (بازخوانی آیین نامه های حرفه مهندسی)

هادی آخوندزاده^۱، منصور قلعه نوی^۲

۱- مری، گروه عمران دانشگاه آزاد اسلامی واحد تربت حیدریه

h.akhondzade@iautorbat.ac.ir

۲- دانشیار، گروه عمران دانشگاه فردوسی مشهد

ghalehnovi@um.ac.ir

چکیده:

تامین آسایش، رفاه و شادی جامعه و مردم همیشه از چالش های پیش روی حکومت ها بوده است. در این میان مهندسان با فراگیری دانش و کسب تجربه می توانند نقش پررنگی را ایفا کنند. از طرفی با توجه افزایش قارچ گونه محیط های آکادمیک و پرورش گلخانه ای مهندسين، عدم توجه به اصول اخلاقی می توانند خسارت جبران ناپذیری بر وضعیت فعلی و آینده کشورمان داشته باشد. در این میان یکی از راهکارها توجه به ضرورت سیاست گذاری و برنامه ریزی در جهت رعایت اخلاق حرفه ای در مهندسی را آشکار می سازد. مجامع حرفه ای مهندسی جهان از سال های آغازین قرن نوزدهم با رویکردی جدید به مقوله اخلاق در مهندسی پرداخته و به منظور دسترسی مهندسين به دستور العمل ها و راهکارهای اخلاقی در حرفه مهندسی، اقدام به تدوین آیین نامه های اخلاقی نموده اند. این در حالیست که در کشور ما مرجعی به طور خاص به منظور رعایت اخلاق حرفه ای و صنفی تدوین شده است. از اینرو در این تحقیق ابتدا با بررسی ضرورت ها و چالش های پیش روی تدوین این دست آیین نامه ساختار اصولی برخی از بارزترین آیین نامه ها بررسی و به بیان شاخص ترین نکات اخلاقی این آیین نامه ها پرداخته می شود. امید است گامی هر چند کوچک در راه نگارش آیین نامه ای اخلاقی مدون برداشته شود تا بتواند راهگشای مهندسين و متخصصان بوده و باعث اعتلای ایران و ایرانی گردد.

کلمات کلیدی:

اخلاق حرفه ای، آیین نامه های حرفه مهندسی

(کد مقاله: ۱۴۲)

بایسته های اخلاق مهندسی: راهکار ها (باز خوانی آیین نامه های حرفه مهندسی)

هادی آخوندزاده^۱، منصور قلعه نوی^۲

۱- مری، گروه عمران دانشگاه آزاد اسلامی واحد تربت حیدریه

h.akhondzade@iautorbat.ac.ir

۲- دانشیار، گروه عمران دانشگاه فردوسی مشهد

ghalehnovi@um.ac.ir

چکیده:

تامین آسایش، رفاه و شادی جامعه و مردم همیشه از چالش های پیش روی حکومت ها بوده است. در این میان مهندسان با فراگیری دانش و کسب تجربه می توانند نقش پررنگی را ایفا کنند. از طرفی با توجه افزایش قارچ گونه محیط های آکادمیک و پرورش گلخانه ای مهندسين، عدم توجه به اصول اخلاقی می تواند خسارت جبران ناپذیری بر وضعیت فعلی و آینده کشورمان داشته باشد. در این میان یکی از راهکارها توجه به ضرورت سیاست گذاری و برنامه ریزی در جهت رعایت اخلاق حرفه ای در مهندسی را آشکار می سازد. مجامع حرفه ای مهندسی جهان از سال های آغازین قرن نوزدهم با رویکردی جدید به مقوله اخلاق در مهندسی پرداخته و به منظور دسترسی مهندسين به دستور العمل ها و راهکارهای اخلاقی در حرفه مهندسی، اقدام به تدوین آیین نامه های اخلاقی نموده اند. این در حالیست که در کشور ما مرجعی به طور خاص به منظور رعایت اخلاق حرفه ای و صنفی تدوین نشده است. از اینرو در این تحقیق ابتدا با بررسی ضرورت ها و چالش های پیش روی تدوین این دست آیین نامه ساختار اصولی برخی از بارزترین آیین نامه ها بررسی و به بیان شاخص ترین نکات اخلاقی این آیین نامه ها پرداخته می شود. امید است گاهی هر چند کوچک در راه نگارش آیین نامه ای اخلاقی مدون برداشته شود تا بتواند راهگشای مهندسين و متخصصان بوده و باعث اعتلای ایران و ایرانی گردد.

کلمات کلیدی: اخلاق حرفه ای، آیین نامه های حرفه مهندسی

^۱ - کارشناس ارشد عمران، گرایش سازه

^۲ - دکتری عمران، گرایش سازه

۱- ضرورت تدوین آیین نامه اخلاقی مهندسی

توجه به رعایت اخلاق حرفه‌ای لزوماً نیازمند به وقوع پیوستن اتفاق خاصی که باعث پدید آمدن انقلاب و تحولی ناگهانی در تحریک وجدان حرفه‌ای متخصصان ندارد. اگر هم داشته باشد برای بیدار کردن این دغدغه در اذهان مهندسان ساخت و ساز کشور، زلزله بم یا حتی لحظه‌ای اندیشیدن به فجایع احتمالی ناشی از زلزله‌ای در تهران و حومه‌اش، کافی است تا هر انسان کارگزار و موثری در این حرفه، رعایت این لازم را بر خود واجب بداند. چرا که گاهی خطایی کوچک می‌تواند خسارات جانی و مالی را بر مصرف‌کننده محصول و خدمات متحمل کند. جدا از این حس وجدان انسانی، عامل مهم دیگری که امروزه متخصصین امر ساختمان را به بها دادن هر چه بیشتر به اخلاق کاری سوق می‌دهد، پدید آمدن این دانش جمعی در میان مهندسان است که آنها نقش کلیدی و تعیین‌کننده‌ای در ساختن جامعه‌ای سالم و ارزشمند و تحقق یافتن آرمان شهر انسان‌ها دارند. با هدف بهبود وضع فعلی هرگامی که در این راستا برداشته شود، از ضروری جلوگیری می‌شود و حتی باعث ماندگاری بیشتر بناها و سازه‌ها و بالطبع آن باعث هویت یافتن و نیز رونق روزافزون خواهد شد. [۵]

۲- چالش‌های پیش روی تدوین آیین نامه اخلاقی مهندسی

پرورش اخلاق مهندسی بر این باور استوار است که نظام آفرینش خداوندی طوری عمل می‌کند که با برخورداری از اخلاق مهندسی، یک مهندس با استفاده از دانش و تخصص ایمنی، سلامت و رفاه عامه مردم را فراهم نموده و زندگی خودش نیز به خوبی تأمین می‌شود و خداوند به فعالیتهای او برکت می‌دهد و برای او آرامش خاطر، رضایت باطن و شادی وافر می‌آفریند. شکوفائی علمی، پیشرفت صنعتی و رفاه اجتماعی کشور ایران در گرو توجه به فرهنگ و اخلاق در جنبه‌های زندگی فردی و اجتماعی و نیز توسعه پایدار خواهد بود و تنها در این صورت است که جامعه از آرامش خاطر و شادی وافر برخوردار نخواهد شد به نظر می‌رسد پرورش اخلاق و ارزشهای انسانی با وجود همه موانع تنها راه حل این موضوع خواهد بود. هر جامعه صنعتی می‌بایست، در جهت اتخاذ برنامه اخلاقی، اقدام به تدوین آیین‌نامه اخلاقی مطابق با اساسنامه و ویژگی‌های آن تشکیلات نماید. [۸]

۳- راهکارهای تدوین آیین نامه اخلاق مهندسی

پس از بر شمردن ضرورت و نیز چالش‌های پیش رو، اکنون در صورت توجه به اخلاق مهندسی به بر شمردن جنبه‌های کاربردی آن می‌پردازیم.

بعد از حمد خدا و درود بر رسول او، ما مهندسان، بایستی با قبول آداب و اصول آیین جوانمردی (فتوت و مردانگی)، خود را به بالاترین رفتار اخلاقی و حرفه‌ای متعهد بدانیم. بیاییم با قبول اصل تواضع پذیرای انتقاد درست از کارهای فنی که انجام داده ایم را داشته باشیم. بیاییم به اشتباهات خود اعتراف کرده و آنها را اصلاح نماییم.

بر طبق اصل صدق در برآوردها و طرح ادعاها با توجه به اطلاعات در دسترس، صادق و واقع بین باشیم. خدمات خود را فقط وقتی که صلاحیت آن را داریم، انجام دهیم. از وارد کردن لطمه به اموال، اشتها یا اشتغال دیگران از طریق ادعاهای

نادرست و یا کینه جوینانه اجتناب ورزیم. سند یا مدرک مهندسی مربوط به موضوعی که در آن آموزش یا تجربه کافی نداریم و یا نقشه یا مدرکی که تحت نظارت ما تهیه یا بررسی نشده ممهور یا امضا نماییم. گزارش ها درج نماییم. از تضاد منافع با کار فرمایان یا مشتری ها اجتناب جسته و بی درنگ کار فرمایان یا مشتری های خویش را از هر اقدامی که می تواند قضاوت یا کیفیت خدماتمان را متأثر نماید، با خبر سازیم. زمانی که در نتیجه مطالعات خود، اعتقاد پیدا نماییم که یک پروژه موفق نخواهد بود، کارفرمایان یا ارباب رجوعان خویش را با خبر سازیم.

بر طبق اصل وفا کار فرما در رابطه با هرگونه تضاد منافع احتمالی که ممکن است در انجام خدمات برای وی پیش آید، مطلع سازیم. همواره در جهت منافع مشروع کارفرما عمل کرده و کلیه خدمات را با صداقت و امانت انجام دهیم. در موضوعات حرفه ای برای هر کارفرما یا مشتری به عنوان نماینده ای وفادار و امین عمل نماییم. تصمیمات مهندسی ما بر پایه نفع عمومی بوده و سریعاً مواردی را که ممکن است باعث به خطر افتادن صاحب کار، عموم مردم و یا محیط زیست گردد، فاش نمائیم. اعتبار مناسبی برای افرادی که اعتبار حقشان است قائل شویم و باید حقوق آنان را به رسمیت شناخته و در هر زمان ممکن، باید فرد یا افرادی را که در طراحی ها، نوشته ها یا دیگر کارها مسئولیت داشته اند را نام ببریم.

بر طبق اصل بر راستی هر گونه رشوه را در همه اشکال آن رد مینمائیم. در بیان کار و قابلیت خود راستگو باشیم و از هر گونه عملی که به درستی، عزت و شأن حرفه ای دیگران لطمه زند و یا افزایش نفع شخصی در آن مطرح باشد، اجتناب نماییم. زمانی که به عنوان امضاء، مشاوران یا کارمندان دولت مسئولیت داریم، در پروژه ای که توسط شرکت های خصوصی و یا دولتی و زیر نظر آنان انجام می گردد، شرکت نماییم. برای اخذ کار به طور مستقیم یا غیر مستقیم، هرگونه رشوه، کمک، پاداش یا وجوهات غیر قانونی را به دیگران نداده و یا از آنان درخواست و یا دریافت نماییم. هیچ گونه وجهی را به طور مستقیم یا غیر مستقیم از پیمانکاران، عاملان آنها و یا طرف های دیگر مرتبط با مشتری یا کارفرماهای خویش، در مورد کاری که در آن مسئولیت داریم، درخواست ننموده و یا نپذیریم. بیشتر از یک طرف برای خدماتی که روی یک پروژه و یا برای خدمات وابسته به آن انجام می دهند حق الزحمه دریافت نماییم، مگر اینکه موارد را به صورت کامل فاش نموده و توافق طرف های ذینفع را اخذ نماییم. اطلاعات محرمانه ای که در ضمن انجام وظیفه به دستمان رسیده و مغایر با منافع مشتری ها، کارفرمایان یا عموم مردم است را وسیله کسب نفع شخصی قرار ندهیم. تجهیزات، محصولات یا امکانات در اختیارمان را برای انجام کارهای شخصی، بدون رضایت آنان مورد استفاده قرار ندهیم. صلاحیت یا تجربه حرفه ای خود را تحریف ننموده و یا اجازه ندهیم که بطور غیر واقعی نمایش داده شود. به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم به شهرت، فرصت ها یا خدمات مهندسی دیگر آسیب وارد نساخته و یا غیرمنصفانه کار دیگران را نکوهش نماییم.

بر طبق اصل آشنائی با علم شریعت و طریقت، دانش و مهارت خود را در سطحی متناسب با توسعه فناوری، قوانین و مدیریت نگهداشته و مهارت لازم همراه با دقت و پشتکار را در خدمات مورد درخواست کارفرمایان بکارگیریم. صلاحیت فنی خود را حفظ کرده و توسعه دهیم و انجام وظایف فنی برای دیگران را تنها در صورتی که از طریق آموزش و یا تجربه صلاحیت لازم را

کسب کرده باشیم، یا پس از اعلام محدودیت های مربوطه، قبول نمائیم. فهم خود را نسبت به فناوری ها، کاربرد مناسب از آن و ظرفیت های تبعی آن افزایش دهیم. بکوشیم تا دانش مهندسی را بسط داده و موضوعات کذب، غیرمنصفانه یا اغراق آمیز را نشر ندهیم. مسیر پیشرفت در زمینه تخصص خود را از طریق اشتغال در فعالیتهای حرفه ای، شرکت در دوره های آموزشی، مطالعه مقالات فنی و حضور در اجتماعات و سمینارهای حرفه ای دنبال نماییم. در صورتی که ارائه خدماتی را پذیرفتیم که نیاز به آموزش یا تجربه خارج از زمینه صلاحیت ما داشته باشد، در اینصورت خدمات ما باید به بخشهایی از پروژه محدود شود که در آن صلاحیت داریم و بخشهای دیگر پروژه باید توسط افراد دارای صلاحیت انجام شود. در هنگامی که بعنوان کارشناس به کار گرفته می شویم، نقطه نظر مهندسی خود را بر اساس اعتقادی درست ارائه نماییم.

اکنون با توجه به اصول اخلاقی که در بالا بر شمرده شد به بررسی ردیلت های اخلاقی در شاخص ترین آیین نامه ای اخلاقی در ایران و دنیا می پردازیم.

۴- نمونه هایی از اخلاق مهندسی

(الف) فتوت نامه بنایان

(ب) انجمن مهندسين عمران آمریکا (ASCE)

(ج) انجمن مهندسين برق و الكترونيك آمریکا (IEEE)

(د) انجمن مهندسين مكانيك آمریکا (ASME)

(ه) فدراسيون بين المللي مهندسين مشاور (فيديك)

(و) انجمن معماران سلطنتی بریتانیا

(ز) قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان ایران

(ح) منشور اخلاق حرفه ای دیوان محاسبات ایران

۱.۴. فتوت نامه بنایان

بدان ای جوانمرد که «فتوت» صرف کردن وجود است در طاعت حق، یا در راحت خلق و اما «فتوت» بر سه قسم است:

- ۱- اول نگاه داشتن فرموده خدای تعالی ۲- دوم نگاه داشتن سنت مصطفی (ص) ۳- سوم صحبت کردن با اهل خدا.
- اگر پرسند اول بنا که بود. بگو که اول بنا ابراهیم خلیل علیه السلام بود که خانه کعبه بنا کرد. اگر پرسند بزرگتر بنایان که بود بگوی پیغامبر ما صلوات الله علیه بود که چون سیل بیامد و بنای کعبه بنشست حضرتش با دیگر مومنان به تجدید بنای آن اقدام نمودند و حجرالاسود بدست خویش بر آن نهاد. اگر پرسند کریم ترین بنایان که بود بگوی، امیر المومنین علی علیه السلام بود که در بنای مسجد مدینه پیامبر را معاضدت کرد، و او سر جوانمردان است و بزرگترین ایشان در مقام.

۲.۴. انجمن مهندسين عمران آمریکا

- این انجمن اخلاقی مهندسان را به اجرای وظایف حرفه ای خویش در راستای ایمنی، سلامت و رفاه عمومی را حکم نموده و توصیه می کند همواره با در نظر گرفتن اصول اخلاقی زیر بکوشند تا همراستا با در نظر گرفتن قوانین توسعه پایدار: [۷]
- ۱- باید تنها خدماتی را ارائه نمایند که در حیطه صلاحیت آنهاست.
 - ۲- بایستی گزارش های خود را به روشی صادقانه و بی طرف صادر نمایند.
 - ۳- مهندسان باید در موضوعات حرفه ای برای کار فرما یا مشتری بعنوان نمایندگان وفادار و امین عمل نموده و از تضاد منافع اجتناب نمایند.
 - ۴- مهندسين باید اعتبار حرفه ای خویش را براساس خدمات ارائه شده خویش بنا نهادند و از رقابت ناجوانمردانه با دیگران بپرهیزند.
 - ۵- بگونه ای عمل نمایند که درستی، عزت و مقام حرفه مهندسی را حمایت نموده و ارتقاء دهند.
- مهندسان باید پیشرفت حرفه مهندسی را در سراسر دوره زندگی کاری خویش دنبال نموده و برای پیشرفت اصول اخلاقی مهندسان تحت نظارت خویش، ایجاد فرصت نمایند.

۳.۴. انجمن مهندسين مکانیک آمریکا

- مکتب حاکم بر تفکر این انجمن بطریق ذیل درستی، عزت و مقام حرفه مهندسی را حمایت نموده و ارتقاء می دهد: [۴]
- ۱- استفاده از دانش و مهارت خویش برای بالا بردن آسایش بشریت.
 - ۲- صداقت و بیطرفی و خدمت صادقانه به عموم، کارفرما و مشتری.
 - ۳- کوشش در افزایش صلاحیت و قدر و منزلت حرفه مهندسی.
 - ۴- مهندسان باید ایمنی، سلامت و آسایش عمومی را در اجرای وظایف حرفه ای خویش حکم نمایند.
 - ۵- مهندسين باید تنها خدماتی را ارائه نمایند که در حیطه صلاحیت آنهاست.
 - ۶- باید پیشرفت حرفه ای را در سرتاسر دوره زندگی خویش دنبال نموده و برای پیشرفت حرفه ای و اخلاقی مهندس های تحت نظارت خویش ایجاد فرصت نمایند.
 - ۷- مهندسين باید در موضوعات حرفه ای برای هر کارفرما یا مشتری بعنوان فردی باوفا و امین عمل نموده و از تضاد خواسته ها و پیدایش تضاد خواسته ها خودداری نمایند.
 - ۸- بایستی اعتبار حرفه ای خویش را بر اساس کیفیت خدمات ارائه شده خود بنانهند و از رقابت ناجوانمردانه با دیگران بپرهیزند.
 - ۹- مهندسين باید فقط با سازمان ها و اشخاص قابل اعتماد همکاری نمایند.
 - ۱۰- باید گزارش های خود را به روشی صادقانه و بی طرفانه صادر نمایند.
 - ۱۱- ضربه های زیست محیطی را در اجرای وظایف حرفه ای خویش در نظر گیرند.
 - ۱۲- مهندسين باید پیشرفت های قابل تحمل را در اجرای وظایف حرفه ای خویش در نظر گیرند.

۴.۴. انجمن مهندسان برق و الکترونیک آمریکا

در بخشی از این منشور اخلاقی آمده است ما اعضای انجمن مهندسان برق و الکترونیک خود را به بالاترین رفتار اخلاقی و حرفه ای متعهد می دانیم و موافقت می نمائیم که: [۴]

- ۱- تصمیمات مهندسی ما بر پایه ایمنی، بهداشت و نفع عمومی بوده و سریعاً مواردی را که ممکن است باعث بخاطر افتادن عموم یا محیط زیست گردد، فاش نمائیم.
- ۲- در برآوردها و طرح ادعاها با توجه به اطلاعات در دسترس، صادق و واقع بین باشیم.
- ۴- هر گونه رشوه را در همه اشکال آن رد نمائیم.
- ۵- فهم خود را نسبت به فناوری، کاربرد مناسب از آن و ظرفیت های تبعی آن افزایش دهیم.
- ۸- صلاحیت فنی خود را حفظ کرده و توسعه دهیم وانجام وظایف فنی برای دیگران را تنها در صورتی که از طریق آموزش و یا تجربه صلاحیت لازم را کسب کرده باشیم، یا پس از اعلام محدودیت های مربوطه، قبول نمائیم.
- ۹- انتقاد درست از کارهای فنی را در دستور کار قرار داده و پذیرای انتقاد و قبول آن باشیم. به اشتباهات اعتراف کرده و آنها را اصلاح نمائیم و بصورت مناسب سهم کمک دهندگان را ارج گذاریم.
- ۱۰- با همه بدون در نظر گرفتن نژاد، مذهب، جنس، معلولیت، سن و یا ملیت آنها رفتاری منصفانه داشته باشیم.
- ۱۱- از وارد کردن لطمه به دیگران، اموال، اشتهار یا اشتغالشان از طریق ادعاهای نادرست و یا کینه جویانه اجتناب ورزیم.
- ۱۲- به همکاران در توسعه حرفه ای کمک کرده و پشتیبان آنها در پیروی از این مقررات اخلاقی باشیم.

۵.۴. فدراسیون بین المللی مهندسين مشاور (فیدیک)

کلیه اعضای انجمن های فیدیک متعهد به اصول اخلاقی زیر می باشند: [۶]

- ۱- دانش و مهارت خود را در سطحی متناسب با توسعه فناوری، قوانین و مدیریت نگهداشته و مهارت لازم همراه با دقت و پشتکار را در خدمات مورد درخواست کارفرمایان بکار گیرد.
- ۲- خدمات را فقط وقتی که صلاحیت آن را دارد، انجام دهد.
- ۳- باید همواره در جهت منافع مشروع کارفرما عمل کرده و کلیه خدمات را با صداقت و امانت انجام دهد.
- ۴- کارفرما را در رابطه با هر گونه تضاد منافع احتمالی که ممکن است در انجام خدمات برای وی پیش آید، مطلع سازد.
- ۵- از دریافت مبلغی که باعث تبعیض در قضاوت مستقل وی شود خودداری کند.
- ۶- انتخاب بر پایه کیفیت را ترویج نماید.
- ۷- عمداً و یا از روی بی دقتی، کاری را انجام ندهد که به شهرت و تجارت دیگران صدمه بزند.
- ۸- کار سایر مهندسين مشاور را قبل از مطلع کردن وی (و قبل از اینکه کار فرما بصورت کتبی خاتمه کار آن مهندس مشاور را به وی اعلام نماید) بعهدہ نگیرد.
- ۹- در صورتیکه از وی خواسته شود کار دیگران را بررسی نماید، با احترام و رفتار مناسب اقدام نماید.
- ۱۰- نه پرداخت وجهی را پیشنهاد و نه دریافت وجهی را قبول نماید که از آن موارد زیر استنباط شود:
الف) نفوذ در فرایند انتخاب و یا پرداخت به مهندس مشاور و یا کارفرمایان یا

ب) نفوذ در قضاوت بی غرضانه مهندس مشاور با سازمانهای قانونی بازرسی که در رابطه با هر قرارداد و یا احداث تحقیق مینمایند، کاملاً همکاری نماید.

۶.۴. انجمن معماران سلطنتی بریتانیا

اعضای انجمن معماران سلطنتی بریتانیا میبایست با تعهد و دقت کامل نسبت به انجام وظایف محول شده همت گمارند و ایدئولوژی صنفی خود را بر اساس اصول زیر بپذیرند: [۴]

- ۱- هر یک از اعضاء میبایست از عمل یا وضعیتی که منافی تعهدات حرفه ای وی است یا میتواند در مورد درستی و امانت داری او شبهه ایجاد کند، اجتناب نماید
- ۲- هر یک از اعضاء تنها باید بر توانائی و موفقیت خود به عنوان پلی برای پیشرفت تکیه کند
- ۳- هیچ یک از اعضاء نباید برای معرفی کار فرما یا کار، حق العمل، هدیه و پورسانت یا هر عامل محرک دیگری دریافت نماید.
- ۵- اعضاء نبایستی تلاش کند تا مهندس معمار دیگری را از عرصه رقابت به در کند.

۷.۴. قوانین نظام مهندسی و کنترل ساختمان

در این قانون یک سری تعهدات پیش بینی شده است که مهندس باید نسبت به انجام آن اقدام نماید که اهم آن به شرح زیر می باشد:

- ۱- رعایت مقررات ملی ساختمان و ضوابط شهر سازی.
- ۲- تسریع در تنظیم و تسلیم گزارش هائی که موظف به تهیه و تسلیم آنها به مراجع ذیربط بوده است.
- ۵- دقت در انجام امور حرفه ای به نحوی که موجب تضییع حقوق صاحب کار نشود.
- ۶- عدم صدور گواهی های خلاف واقع.
- ۷- انجام اقدامات بازدارنده یا اصلاحی در مورد تخلفات هر یک از عوامل اجرائی کار.
- ۸- عدم اشتغال در حرف مهندسی موضوع قانون که خارج از صلاحیت یا ظرفیت تعیین شده باشد.
- ۹- رعایت مقررات و ضوابط مصوب نظام مهندسی ساختمان.
- ۱۰- توجه به انجام امور حرفه ای به نحوی که موجب تضییع حقوق یا اموال عمومی نشود
- ۱۱- عدم سوء استفاده از عضویت و یا موقعیتهای شغلی و اداری نظام مهندسی استان به نفع خود یا غیر
- ۱۲- عدم انجام هر عملی که به موجب آیین نامه های داخلی نظام مهندسی استان مربوط مخالف شئون حرفه ای بوده و موجب خدشه دار شدن حیثیت نظام مهندسی استان شود.

۸.۴. دیوان محاسبات ایران

به منظور هماهنگی عملکرد کارکنان دیوان محاسبات کشور با ضوابط و معیارهای لازم، موازین رفتار حرفه ای ملهم از تعالیم دینی و مقررات موضوعه، بشرح زیر ابلاغ می شود:

۱- همواره خود را در محضر خداوند دیده و او را ناظر اعمال خویش بدانند و با اتکال به خداوند متعال و تحصیل رضای او به اظهار نظر پردازد.

۲- گزارشات و اظهار نظرات را باید مبتنی بر مدارک مستند و شواهدی استوار سازد که دلالت بر حقیقت رویدادها دارد.
۳- به بررسی دقیق عوامل زمینه ساز تخلف و علل اخذ تصمیمات خلاف قوانین و مقررات پرداخته و احراز کند این تخلف ناشی از عدم آگاهی آنان به موضوع یا قوانین و مقررات بوده و یا اینکه رویداد مذکور بنا به جهات و به دلایل دیگری حادث شده است.

۴- صداقت یکی از ارزشهای اساسی و محوری در رفتار و اخلاق حرفه ایست و می بایست مبنای رسیدگیها و اظهار نظر قرار گیرد، بنحوی که جز به درستی و صداقت نظر ندهد.

۵- آمار و اطلاعات بدست آمده باید همواره بعنوان امانت و اسرار حرفه ای تلقی شده و صرفاً در جهت ایفاء وظایف دیوان محاسبات کشور بکار گرفته شود و از آن به هیچوجه در جهت منافع شخصی، گروهی و یا اضرار به غیر استفاده نشده و از افشای آن جز در مواردی که در قانون احصاء گردیده است، خودداری گردد.
۶- از پذیرش ضمنی یا صریح هرگونه هبه، هدیه و نیز قبول وعده مال یا امتیاز و نظائر آن تحت هر عنوانی که باشد از دستگاهها یا اشخاص مرتبط با موضوع رسیدگی بطور مستقیم یا غیر مستقیم اجتناب و در صورت دریافت چنین پیشنهادی فوراً مراتب را به مقام مافوق خود گزارش نماید.

۷- همواره دارای خصلتی باشد که بر اساس آن امکان تحصیل کامل دلایل، مدارک، اخذ نتایج و ارائه گزارشات و اظهار نظر منطقی و حقیقی به دور از هرگونه ترس، ضعف و اثرپذیری در مقابل نفوذ قدرت گروهها و اشخاص یا علائق مادی برای او فراهم گردیده و جز در محدوده قانونی عمل نکند.

۵- نتیجه گیری

با بررسی تمام رذایل و صفات اخلاقی بر شمرده در آیین نامه های مختلف که در بالا بدان اشاره شد برآیند مجموع مباحث فوق در راستای عنوان تحقیق را می توان به صورت زیر بیان نمود:

همه توانائیهای خود را فارغ از هرگونه تأثیرپذیری از جریان ها و عوامل سیاسی، اجتماعی و مالی، در جهت انجام وظیفه و اثبات حقیقت بکار بسته و از هرگونه پیشداوری نسبت به موضوع یا اشخاص ذیمدخل در موضوعات مهندسی اجتناب ورزیده و روابط شخصی یا اجتماعی خود را با دستگاه یا اشخاص در کارش تأثیر ندهد. همچنین نباید هیچگونه سابقه همکاری یا معاملات تجاری با دستگاه یا اشخاص مرتبط با موضوع مورد رسیدگی داشته باشد و در غیر اینصورت مراتب را بر اساس سلسله مراتب به اطلاع سازمان های ذیربط نظیر شهرداری یا نظام مهندسی ساختمان برساند. در مقابل سازمان مسئول به دور از هرگونه تأثیرپذیری از گرایشات شخصی، گروهی یا سیاسی با استفاده از اطلاعات و نظرات دستگاه مورد رسیدگی و سایر اشخاص صرفاً بر اساس شواهد بدست آمده و مقسرات مربوط با تشخیص درست و به موقع موضوع با حسن تدبیر رسیدگی و حل اختلاف نظر و اعمال قانون پردازد و هرگز از مدار بیطرفی خارج نشده و همواره به صحت عمل خود اطمینان داشته باشد.

عوامل مثبت و مفید در امر در دانش مهندسی را با رعایت موازین رفتار حرفه ای مدنظر قرار داده و گزارشات و اقدامات خود را مبتنی بر صداقت، درستکاری، هدفمندی، استقلال رأی و بیطرفی، ترجیح منافع عموم بر منافع شخصی با حفظ روابط مناسب با دستگاه یا اشخاص در حد و مرزی که به روند رسیدگی و تهیه گزارش مستند و مستدل لطمه نزنند، استوار سازد.

به فنون مهندسی در موضوع مربوط مسلط باشد و به اسناد، مدارک و دلایل قانونی به چگونگی رویدادهای مهندسی اشراف داشته باشد و در جهت پیشرفت علمی و به هنگام نگهداشتن مهارت و شایستگی حرفه ای خود مستمراً اهتمام ورزد. با شناخت از اهداف، وظایف تشکیلات و مقررات دستگاه ناظر و بر اساس داده های آماری و اطلاعات مستند و امکانات موجود به انجام وظایف پرداخته و با چاره اندیشی مناسب، مقتضی و به موقع، توانایی، لیاقت و کاردانی خود را اثبات رسانده و در انجام وظیفه، مسئولانه و بنحو شایسته عمل نماید، بطوریکه عملکرد او سبب پوشش نقاط ضعف برنامه ریزی ها و کمبود امکانات یا سایر عوامل مؤثر بر روند انجام کار شود.

اصل را بر تقدم قوانین و مقررات بر معیارهای مهندسی قرار داده و با انطباق آنها با موضوعات و ایجاد هماهنگی منطقی بین آنها اقدام نماید و به همراه آن به نقص و یا ابهام قواعد، راهکار، اثربخشی و صرفه اقتصادی قوانین و مقررات یا عملیات انجام شده توسط دستگاه ها توجه داشته باشد و برای اصلاح و ارتقاء آنها پیشنهاد ارائه دهد.

به مقررات و ضوابط اداره عامل و با دستگاه مورد رسیدگی برخورد مناسب و تعامل مطلوب و متناسب شأن و حرفه مربوطه داشته باشد و از دخالت در امور اجرایی آن سازمان جداً پرهیز نماید.

همواره می بایست در خصوص اقدامات و گزارشات خود پاسخگو باشد و برای هر مورد دلیل منطقی و قانونی ارائه دهد و در حد متعارف در موقعیت سازمانی و حرفه ای مربوطه قادر به اثبات نظریات خود باشد. و جهت حسن اجرای موازین رفتار حرفه ای، اشخاص مشمول با اتیان سوگند به این موازین متعهد می باشند.

منابع

- [۱] محبتی، نادر. کتاب اخلاق مهندسی، اثر میک مارتن و رولاند شینزینگر، ۱۳۸۷
- [۲] عبدالحمید، بهمن. رشتچیان، داوود. اخلاق در مهندسی، دانشکده شیمی و صنعت نفت، دانشگاه صنعتی شریف، تهران، ایران
- [۳] بهادری نژاد، مهدی. اخلاق مهندسی، انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری، ۱۳۸۵
- [۴] حافظی، محمد اسماعیل. بررسی آیین نامه های اخلاقی در حرفه مهندسی، شهرداری قزوین، ایران
- [۵] Herbert Joseph R, Engineering Ethics: What it is and Why it matters, science, Technology & Society Program, North Carolina state university.
- [۶] Hothem Larry, ION Code of Ethics, ION Council Meeting, june ۲۶, ۲۰۰۵.
- [۷] American Society of Civil Engineering(ASCE) . code of Ethics ۱۹۹۳.
- [۸] Frey William and jose A.Cruz, Professional Ethics in Engineering, Rice University, Houston, Texas ۲۰۰۸